

ANNELI
PÄÄKKÖNEN

Somerikko

NTAMO

SOMERIKKO

Anneli Pääkkönen

SOMERIKKO

NTAMO

Helsinki 2018

© 2018 Anneli Pääkkönen

ISBN 978-952-215-761-4

ULKOASU

Göran de Kopior & Anneli Pääkkönen

TAITTO

Göran de Kopior

KANNEN KUVA

Joseph Stella, *Coney Island* (1914),

The Metropolitan Museum of Art, New York.

VALMISTAJA

BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

2018

ntamo, Helsinki

I

Somerikko istui rottinkituolissa pihallaan Käpylässä naukkaillen punaviiniä luumupuun alla. Helteisen päivän lämpimän täyteläisiä tuoksujahan hohkaava ilta kääri hänet suruun.

Tällaisena iltana kauan sitten jossain lapsuuden varuskunta-kaupungissa oli Somerikon ystävän isä hoputtanut pojat armeijan jeepiin, ajanut järvenpoukamaan niin että hiekka lensi. He kolme hyppäsivät autosta, pudottivat vaatteensa lämpimälle hiekalle, ryntäsivät veteen, kyykistyivät uppeluksiin, nousivat, juoksivat rannalle, vetivät nopeasti vaatteet vettä valuvien ruumiittensa ylle. No niin, pojat! kaverin isä sanoi käskemisäänellä ja nauroi remakasti ajaessaan heidät takaisin kasarmille. Kosteissa nihkeissä housuissa jeepissä istuessa oli Somerikkoon levinnyt samanlainen suru kuin nyt. Se oli kuin kuditonta rakkautta. Sitäkö koko elämä oli. Vaihtuvat kasarmit olivat aina samojen sääntöjensä avulla pitäneet koossa hänen isänsä, joka ei koskaan vienyt poikaansa mihinkään. Oikeuslaitos ja lait olivat pitäneet koossa Somerikon.

Hän poimi keltaisen luumun puusta, katseli sitä hetken muttei haukannut vaan pani luumun puiselle pyöreälle pöydälle viinilasin viereen. Hän tuijotti luumua ja kysyi salaa itseltään: jos en ole sellainen kuin olen kuvitellut olevani, millainen sitten muka olen? Eikö minulla ole paikkaa rakkaudelle vai eikö minulla ole rakkautta?

Lakimiehenä olen juuri se mikä olen. Se on varma. Tietoni ovat edelleen niin painavia, etten voi noin vain – pluf – haihtua olemattomiin. Painoarvo on painoarvoa eläkkeelläkin.

Tyttö kulki paljain jaloin kuumalla asfaltilla miettien, minne menisi yöksi. Lämpöä riittäisi ulkonakin nukkumiseen, mutta elokuussa öiden kosteus esti sen. Kauempana kävelytiellä seisoi vanha ihminen nojaten puiseen jämerään keppiin. Mustien läskipohjakenkien kantapäät olivat asfaltilla, pyöreät kärjet nurmikolla. Harmaat korvien päälle ulottuvat ohuet hiukset heilahtelivat vastapestyn keveinä auringossa, kun vanha ihminen käänteli päätään kuin pulu. Vaalea rypistynyt housupuku henki mennyttä tyylikkyyttä, oli vanhus sitten mies tai nainen – sitä tyttö ei häntä katsellessaan osannut päättää. Hän näytti niin hauraalta, että ilman raskaita kenkiä hän olisi haihtunut ilmaan. Kun tyttö tuli kohdalle, vanhus siirsi keppinsä tytön eteen ja kakisti kurkkuaan.

– Pieni pyyntö, kultaseni, hän sanoi käheällä äänellä osoittaen kepillä ruohikkoon. – Poimi ystävällisesti minulle tuo nelilehtinen.

– Mitä? tyttö kysyi ja sujautti kädessä kantamansa tennistossut jalkoihin, asfaltti hohkasi liian kuumana seisomiseen, hän ei solminut nauhoja. Hän tutki kepin osoittamaa ruohoa silmä tarkkana.

– Tuo tuossa. Nelilehtinen, kultaseni. En pysty kumartumaan. Selkä vihottelee. Poimi ystävällisesti se minulle.

Tyttö astui ruohikkoon ja poimi. – Onnea, tyttö sanoi ojentaesaan apilan. Nainen vanhus on, hän ajatteli, matala ääni johtuu hillittömästä tupakan sauhuttelusta, haju ympäröi naisen näkymättömänä kuorena.

– Pidä sinä se, kultaseni, nainen sanoi.

– Miksi? tyttö kysyi ja ajatteli, ettei hän halunnut olla kenenkään kultanen. Kirjojen sanat olivat usein kultaisia, koirat olivat kultaisia, ihmiset eivät.

– Tarvitset enemmän onnea kuin minä.

– Höpsis, tyttö sanoi. – Mihin mä sen panen.

– Älä sano mitään, kultaseni. Se on sinun.

Naisen ääni mörisi katkonaisesti, ehkä hän sittenkin on mies, tyttö ajatteli. Ja mitä se mulle kuuluu, mies tai nainen. Tyttö seisoi ymmärlään ja harmissaan apila sormien välissä.

Somerikon vaimo tarttui kukkaruukkuun, kiikutti sen keittiöön, avasi kompostiämpärimän kannen, pudotti kukan ruukkuineen päivineen mädäntyvään tuoksuun. Hän oli aina inhonnut syklaameja. Haaleanpunaiset pitkät laihat kukkavarret olivat lauma venytettyjä kauloja, joiden päässä kukat kuin uteliaat omahyväiset heltat. Syklaamit olivat olleet lapsiaan silmä kovana tarkkailevan äidin lempikukkia. Puolisen vuotta sitten jonkun typerän riidan jälkeen oli Somerikko paiskannut oven jälkeensä ja tullut kohta takaisin kotiin syklaamiruukku kainalossa. Vaimo oli ehtinyt leppyä eikä viitsinyt sanoa, ettei sietänyt syklaameita. Vaimo tunsu miehensä, enää tämä ei huomaisi kukkaruukun katoamista.

Mieheni on ihan mukava, hän kuuli itsensä sanovan ystävilleen. Aina ei halua ajatella kaikkea. Lasten synnyttyä miehestä oli tullut neljäs lapsi, jonka oikkuja piti hoitaa, jonka mielialoja piti ottaa huomioon kuten väsyvien lasten. Piti miettiä tarkkaan, mikä heidän kahden suhteessa oli miehelle oikea hetki tuoda esiin itsensä, omat mielipiteensä siitä, milloin he aikuiset lopettavat leikkinsä ja siirtyvät käytännön välttämättömiin asioihin. Mies ihaili hänen taitojaan puuttua lasten leikkiin juuri oikealla hetkellä eli viittä vaille, kun se olisi muuttunut parkumiseksi ennen nukkumaan menoa. Omasta osuudestaan heidän keskinäisessä suhteessaan mies ei tiennyt mitään. Ei lasten ollessa pieniä, ei nyt. Puoli vuotta vaimo oli miettinyt, milloin on oikea hetki kertoa Somerikolle, että hän oli yli vuoden tavannut rakastajaansa. Rakastaja? Enemmän he puhuivat kuin rakastelivat. Ehkä oikeaa hetkeä ei ole eikä tule. Rehellisyyden tärkeys oli sanottu ääneen avioliiton alkuvaiheessa. Siihen ei koskaan ollut tarvetta palata. Jos hän nyt kysyisi mieheltään, pitikö tämä yhä rehellisyydestä kiinni, suoraa vastausta hän ei saisi. Menisikö

keskustelu samaan malliin kuin silloin, kun kysyi eikö Somerikko työsään ollut vaatinut toisilta suoria vastauksia.

- Vaadin oikeita vastauksia, mies oli sanonut.

- Eikö totuutta?

- Totuudesta jokaisella on oma mielipide. Totuus ja varmuus voidaan erottaa toisistaan. Totuus on, että kuuma veitsi uppoaa suihin. Otetaan historiallinen totuus, se on se, miksi sitä minäkin aikana nimitämme. Onko historiallisen valheen kertominen tahallista vai tuottamuksellista eli siis huolimattomuudesta johtuvaa. Sitä voidaan pohtia.

Somerikko alkoi ahmia luumuja, sylki kivet niin kauas kuin pystyi. Miten naiivi nuori mies hän oli ollut matkustellessaan ympäri Eurooppaa etsien kaupunkia, jossa tuntisi olonsa kotoiseksi. Miten hän vaelsi kivisiä katuja kuumeisen kiihkon vallassa, luki matkaoppaista kaupunkien historiaa, joi olutta, viiniä ja grappaa puheensorinaisissa ja hiljaisissa ravintoloissa, piirteli muistivihkoonsa ihmisten kasvoja, hiiviskeili museoissa omaa hengitystään kuunnellen, kenenkään kanssa hän ei osannut aloittaa keskustelua, ei edes naisten, jotka häntä vilkuilivat. Hän kulki kartta käsissään, hän muisti vieläkin italialaisen naisen hiusten tahmean houkuttavan tuoksun, kun nainen katukahvilassa kumartui hänen karttansa ylle hänen kysyessä paikkaa, jonka hän nyt oli jo unohthanut, hän muisti naisen kauniin ja herkän etusormen, joka liikkui kartalla näyttäen tien. *Grazie* – nainen oli poissa. Hänellä oli tie, mutta kaupunki jäi hänelle vieraaksi, hän jäi vieraaksi itselleen. Ja niin lakiopinnot ahmaisivat hänet. Hänellä oli hyvä muisti, sitä tarvittiin hänen urallaan. Kuten unohdustakin.

Onko sisilisko huoleton pudottaessaan häntänsä tiukan paikan tullen?

Kaupunkia, jossa tunsu itsensä kotoiseksi, ei ollut olemassa. Nahkapäätös, hävitty juttu. Mitä oikeudenkäynnissä onnistutaan todistamaan ja mitä tapahtui todella, ne voidaan erottaa toisistaan. Ajattellessaan

”Minä
myönnän
itselleni,
en muille,
että nuorena
pelkäsin
rakkautta.
Valitsin lain,
panin itseni
liekaan.
Pelkäsin,
mihin
rakkaus
minut
johtaisi,
jos kaikki
tekoni
perustaisin
siihen.”

Somerikko on
Anneli Pääkkösen
seitsemäs romaani.

9 789522 157614 >

